

ARAYIŞ

TOKTAMIŞ ATEŞ

Yahya Kemal ve Türk Olmak

Siz bu satırları okurken, ben yurtdışında olacağım. Fakat aktüel bir yazı olmadığından, yazıp bırakmakta bir sakınca görmüyorum. "Musa Anter Barış Treni" girişiminin sona ermesine kızanlar var. Barış güzel bir şey. Akli başında olan hiç kimse barışa karşı çıkmaz, çıkmamalı. Fakat son on yılda Balkanlar kan ve ateş içindeyken, bir barış treni hazırlamak gereksinimini duymayanların, şimdiki duyarlılıkları beni biraz şaşırtıyor...

Ya Filistin'de neredeyse kırk yıldır savaş sürerken, oraya da bir "barış uçağı" neden gitmedi acaba.

İşte bunlar biraz düşündürüyor beni.

★★★

Musa Anter'i de hiç tanımadım. Öldürülüş biçimini nefretle kınamamak mümkün değil. Bu ayrı bir şey.

Fakat bizim öğrenciliğimizde Aksaray'da bir Dicle Öğrenci Yurdu vardı. Kürt kökenli arkadaşlarımızın kaldıkları bu yurt, cemiyet seçimlerinin "bindirilmiş kuvvet"i idi. Nerede bir "ilerici-gerici" çatışması çıksa, bu yurdun öğrencileri ellerinde sopalarıyla gericileri desteklemeye gelirdi. O zamanlar Kürt kökenli öğrenciler genellikle "gerici saflarda" idiler. Bu yurdun sahibi Musa Anter imiş.

Bunu anılarında okumuştum. Ve o anılarda Anter'in Türkiye'deki ilerici ve sol hareketlere hiçbir katkısı olmadığını da gördüm.

İşte bunlar beni çok şaşırtıyor...

★★★

Sadun Tanju'nun İnkılâp Kitapevi tarafından yayımlanan "Eski Dostlar" başlıklı kitabını, bir gecede su içer gibi okudum. Diğerleri bir yana ama, **Yahya Kemal**'i sanki yeniden keşfettim.

Lise çağlarında Yahya Kemal'in şiirlerini, biraz da öğretmen zoruyla okuduğumuz için tadını alamamıştık. Bu şiirlerin tadını ancak üniversite çağında alabildim.

Yahya Kemal'in düz yazılarını "keşfetmem" asistanlığım sırasında oldu. Ve öyle sanıyorum ki; ulus, ulusçuluk, din vb. gibi temel konulardaki "sentezimi", Yahya Kemal'in katkısıyla gerçekleştirebilmişim. "Doğu" ve "Batı" arasındaki yerimizin "belirlenmesi" ve "içer sindirilmesi" konularında, bana büyük katkıda bulunmuştu.

Ama bazı şeyleri unutmuşum. Sadun Tanju'nun kitabını okurken pek çok şeyi, içim titreyerek yeniden anımsadım.

"...Bir gün tarihçi **Camille Julien**'in 'Fransız milletini bin yılda Fransa'nın toprağı yarattı' cümlesine takılmış; 'Bizi yaratan da Malazgirt'ten beri üzerinde yaşadığımız bu toprak olmadı mı?' diye düşünmeye başlamıştı. Sonunda da, tarihimizin destansı olup çıkmıştır..."

Gerçekten binbir etnik kökenden gelen bizleri "Türk" yapan bu toprak değil midir?

Sadun Tanju'nun aktardığı satırlarla Yahya Kemal'i dinleyelim:

"Tarihi öğrenmek, yaşadığım zamanı anlamaktır. Bizi yıkmak isteyenler demek ki bizim varlığımızı etkin şekilde duyuyorlar. Peki biz kendi etkinliğimizi aynı etkinlikte duyuyor muyuz? Nasıl bir milletiz biz? Geçmişimiz ne? Nasıl geçip geldik zamanın içinden, neler yaptık, ne gibi zenginlikler biriktirdik, ne düşler gördük, neler düşündük, biliyor muyuz? Bizi yaratan topraktır. Toprağı vatan yapan biziz. Bu gördüğümüz şehirler, şu denizin sona erdiği Boğaz, Boğaz'dan çıkınca izlediğimiz kıyılar, Iskenderun'a kadar sonsuz bir bağlılık gibi sürüp giden eski ilahlann toprağı, sonra peygamberler ülkesi Suriye... Ta güneşli Arabistan'a kadar bir mavi çerçeve içindeki koskoca toprak kitlesi hâlâ bizim! Bu kıydan yükselen dağların ardında beyaz şehirler var, hepsinin minarelerinde günde beş vakit ezan okunuyor... Bizim dilimizi konuşan, Allah'ın karşısında bizim dualarımızı okuyan, bizimle ağlayıp bizimle gülen milyonlarca insan buralarda yaşıyor. Onların kalbi, kuvveti, hayatı bizim! Biz bu dünya üzerinde hâlâ bir kuvvetiz, değil mi?"

Öyleyse bu kuvveti halkımıza duyurmak lazımdır."

Sadun Tanju şöyle devam ediyor: "**Alfred de Vigny**'nin genç ruhlara özgürlük ve bağımsızlık aşlamak için yazdığı 'Kurdun Ölümü' şiirini çok sever Yahya Kemal.

Kurt amansız avcılar ve köpekler tarafından sınıp öldürülürken, dişi kurt yavrulannı alıp dağlara kaçar. Çünkü görevi, yavrulanna yaşamayı ve baş eğmemeyi öğretmektir.

Bizim de görevimiz yaşamaktır. Kendi vatanımıza, Anadolu'ya çekiliriz ve orada ulusal gücümüzü yeniden kazanarak tarihin önüne çıkarız.

Bu görüş **Mustafa Kemal**'in anlayışı ile uyum içindedir. Mustafa Kemal'in gözünde Yahya Kemal, ölüm kalım derdine düşmüş bir toplumun ruhunu ve düşüncesini biçimlendiren sanatkârdır. Şairin mütareke ve Kurtuluş Savaşı yıllarında İstanbul'da kalarak yaptığı işi en iyi o değerlendirmiştir. Savaş sonunda onu Bursa'dan alıp Ankara'ya getirdiği gün, özel dolabında sakladığı gazete kupürlerini çıkartıp gösterir, 'Bunlarla bize manevi bir güç verdiniz' der..."

Ahmet Hamdi (Tanpınar) mütareke yıllarında İstanbul Darülfünunu'nda talebedir. Yahya Kemal'in dersleri ona ve arkadaşlarına, ulusal bilinçlenmenin, umudun ve dirilmenin ateşini verir. Bu derslerin etkisini şöyle anlatır:

"Sanki Anadolu'nun dağlarına yaslanmış, dövüşen vatan savunucuları, ilk fetihlerin kahramanlarıyla beraber yürüyorlardı. Mustafa Kemal ve **İsmet** adları, ufkumuzdan, parlılarla, gelecekteki olayların büyük doğuşları gibi geçirdi. O zaman içimizde, erimiş altın renginde bir şey külçelenir, yangını gözümüzün üstünde tüten vatanla, kendimizi bir bütün halinde görürdük."

Yahya Kemal, bu pırıltılı "mozayığın" en parlak taşlarından biri ve en iyi anlayanlarının önde gelecekti. Bir başka yazımda onun İslamiyetle ilgili görüşlerini sunacağım.

